

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Human-Etisk Forbund
v/generalsekretær Trond Enger
Postboks 9076 Grønland
0133 OSLO

Oslo, 21 desember 2020

Kvinners rettigheter i Polen

Takk for brevet der du på vegne av Human-Etisk Forbund deler forbundets bekymringer for polske kvinners rettigheter og tilgang til abort i lys av kjennelsen fra den polske konstitusjonsdomstolen.

Som dere, er jeg også alvorlig bekymret for denne innskrenkningen. Kjennelsen gjør lovlig abort nesten umulig, og det er all grunn til å frykte for konsekvensene. Jeg har også gitt uttrykk for dette i sosiale medier. Flere nordiske og europeiske kolleger har gjort det samme.

Det brede folkelige engasjementet i Polen mot innskrenkningene har blitt lagt godt merke til i hele Europa. At den polske regjeringen så langt ikke formelt har kunngjort kjennelsen, indikerer at motstanden i det minste har hatt en oppsettende effekt.

Utviklingen i Polen er imidlertid ikke av ny dato. Norge har gitt uttrykk for våre bekymringer overfor landets myndigheter i lengre tid. Under de periodiske landhøringene i FNs menneskerettighetsråd (2012 og 2017) ga Norge begge ganger anbefalinger til Polen knyttet til abort.

Den europeiske menneskerettsdomstolen avsa tre dommer mot Polen vedrørende abort i perioden 2007-2012. Sakene er jevnlig tema på menneskerettsmøter i Europarådets ministerkomité under såkalt forsterket prosedyre fordi Polen ikke i tilstrekkelig grad har fulgt opp dommene. Prosedyren innebærer at sakene diskuteres inntil Ministerkomiteen er fornøyd med gjennomføringen.

Siste gang komiteen diskuterte disse sakene, i mars i år, vektla Norge at retten til abort er veldig krevende å benytte seg av i praksis, bl.a. på grunn av mangelfull informasjon til kvinner om prosedyrene for å få innvilget abort, klageordninger som ikke fungerer i

praksis og det faktum at det ikke tas høyde for behovet for hurtig behandling. Norge uttrykte også sterk bekymring for at den utstrakte bruken av legers reservasjonsrett, uten at kvinner ble henvist til andre sykehus, gjør at lovlig abort mange steder i Polen i praksis ikke er tilgjengelig.

Norge støtter også Europarådets menneskerettskommissær Dunja Mijatovic' uttalelser om at uhindret tilgang til lovlig abort er viktig i lys av usedvanlig lave aborttall i Polen. Situasjonen tyder på stort samfunnspress og stigma for kvinner og jenter som ønsker abort. Fra norsk side har vi også påpekt betydningen av kvinners rettigheter vedrørende seksuell og reproduktiv helse, og at dette er en viktig komponent i medlemsstatenes forpliktelser for å bidra til kvinners menneskerettigheter og til å fremme likestilling mellom kjønnene.

Vi vil fortsette å bruke både multilaterale arenaer og bilaterale møter til å gi polske myndigheter klar beskjed om viktigheten av å sikre kvinners grunnleggende rettigheter. Norge vil også fremover gi tydelig uttrykk for forventninger til at Polen etterlever sine menneskerettslige forpliktelser.

Som du påpeker, er Polen en stor mottaker av EØS-midler fra Norge. Det ligger allerede inne et krav i regelverket om at alle programmer og prosjekter som får støtte, må bidra til å fremme de grunnleggende verdiene europeisk samarbeid og integrasjon bygger på. Dette inkluderer å respektere menneskerettigheter og likebehandling. Norge finansierer blant annet et sivilt samfunnsprogram på 53 millioner euro hvor likestilling er ett av de prioriterte områdene. Polske NGOer som arbeider for å fremme kvinners rettigheter, er velkomne til å søke om støtte, og gjerne i samarbeid med norsk sivil samfunn. Så langt er det fordelt om lag 15 millioner kroner til 27 prosjekter som skal fremme likestilling og kvinners rettigheter. Gjennom justisprogrammet under EØS-midlene skal det gjennomføres flere store prosjekter for å bekjempe vold mot kvinner.

Jeg setter stor pris på Human-Etisk Forbunds engasjement i denne saken, og deler fullt ut oppfatningen om at «alle mennesker har frihet til å bestemme i sine egne liv». Det er en grunnleggende menneskerettighet og vil fortsatt være en viktig prioritering i utenrikspolitikken.

Med vennlig hilsen

Ine Eriksen Søreide